

1 Samenvattend overzicht van het artikel

Nadenken en spreken over het lijden kan een hulp zijn om bij de confrontatie ermee de zin en Gods bedoelingen ervan te ontdekken.

Eerste paradox: Het lijden is menselijk én onmenselijk

Lijden is des mensen. Van begin tot einde is lijden in het mensenleven aanwezig. Lijden dat we elkaar aandoen. Lijden dat we onszelf aandoen. En het lijden dat ons zomaar overkomt.

Lijden wordt als onmenselijk beleefd. In aanraking met het lijden komen waarom vragen naar boven. Waarom laat God toe dat dit mij overkomt? Het kruis heeft twee balken. De verticale drukt de wens uit dat het leven zonder moeilijkheden zou verlopen. Maar dwarsbalken doorkruisen dit.

Tweede paradox: lijden roept verzet én overgave op

De mens ondervraagt het lijden: 'waarom?' Maar dient zich door het lijden te laten ondervragen: Hoe kom ik er doorheen? *Verzet* ertegen is belangrijk: pijn dient genezen, voorkomen, draaglijk gemaakt, aangeklaagd... van mens tot mens, maar ook structureel. Ook *overgave* helpt om erdoorheen te komen. Geliefden die gaan, aftakeling, ouder worden, moeten sterven. Ermee leren omgaan kan kansen scheppen tot een rijper in het leven staan. Dat lijden *dient opgelost te worden* heeft twee aspecten: je kan ervan verlost zijn, maar je kan het (zoals suiker in koffie) opnemen in een breder geheel: verzet én overgave dus. Het vraagt wijsheid om te veranderen wat kan veranderd worden én te erkennen dat wat niet kan veranderd, gedragen moet worden.

Derde paradox: God lijkt zo veraf én toch ook heel dichtbij

Hoe kan een goede God mensen met kwaad treffen? De vraag is eigenlijk aan welke kant staat God? Wat heeft Hij er mee te maken? **God zou er zijn bedoelingen mee hebben.** De *bestraffende* God is een Rechter die lijden en tegenslagen gebruikt als straf voor begane fouten. De *beproevende* God ziet lijden eerder als loutering en beproeving om de mens te behoeden voor een verkeerde levenswandel. Maar deze beide beelden doen én God én de mens tekort. Hij laat zich anders kennen in de joods-christelijke traditie en geenszins wil Hij de mens 'klein' houden. Veel onschuldig lijden maakt dit direct duidelijk.

Neen, God staat aan de kant van de lijdende mens. Hij staat naast hem. Uit de Bijbelse verhalen blijkt Hij zijn Naam en zij Belofte waar te maken: 'Jahwe – Ik zal er zijn voor u. God is een bondgenoot in ons lot en een lotgenoot in het verbond. De opdracht die eruit volgt is dat we er ook voor elkaar moeten zijn en elkaar bijstaan.

De *aanwezige* God is (zo blijkt uit wat Jezus deed) niet gekomen om het lijden uit de wereld weg te nemen, maar om het met zijn aanwezigheid te vullen. Jezus liet het blijken hoe God de *sympathieke meelijdende en meestrijdende* God is. Jezus ook bewaart ons niet voor het lijden, maar Hij bewaart ons in het lijden. Dan moet niet leiden naar gelovige berusting, maar eerder naar opstandig geloof. Uit de afloop van het lijdensverhaal van Jezus leren we God kennen als een *Beloftevolle* God. Al het negatieve zal niet het laatste woord hebben. De verrijzenis biedt een sterke motivering en verantwoording voor onze dubbele opdracht: 'verzet en overgave'. Het laatste woord over al het onnoemelijke lijden is 'opstanding'.

2 Methodische suggesties

* Een uurtje samen spreken over het lijden zal het mysterie ervan niet oplossen. Er blijft onnoemelijk veel negatiefs in eigen leven, in het samenleven, in de politieke actualiteit. Zo vaak staan we er machteloos tegenover. Zo vaak vinden we het onrechtvaardig. "Hoed je ervoor het te onderschatten," schreef ooit Edward Schillebeeckx. Het lijden is massief aanwezig, in elke tijd.

* We kunnen elkaar bemoedigen door eenvoudig te getuigen hoe wij met onrecht, lijden, ziekte, negatieve gevoelens, proberen om te gaan. De gespreksvragen nodigen er toe uit.

* Uit Kerk & Leven een getuigenis over de betekenis van het kruis' belicht vanuit de vragen van een ongelovige.

* En ook een 'straf' getuigenis hoe een Spaans gezin met diverse existentiële ingrijpende gebeurtenissen die hen overkomen, omgaat vanuit een diepchristelijke kijk. Het is een brief van de ouders van Javier waarin ze daarvan getuigen. Ik kreeg die via een Spaanse vriend-priester. Mogelijks kan je er amper bij, maar in dat gezin is hun geloof in het verlossende aspect van het lijden in verbondenheid met dat van Jezus een waar houvast en een troost.

3 Kruisbeeld (Sara Loobuyck) in Kerk & Leven, 22 november 2023

'Ik begrijp het niet', zei ze. Ze staaarde naar het grote kruisbeeld dat zich links van de weg aftekende. 'Wat hebben christenen met een dode man aan een kruis?' Ik volgde haar blik en keek Jezus aan. Het was zowat de eerste keer dat ik door de ogen van een niet-gelovige naar het kruis keek. Ik kon haar gedachtegang volgen. Vanuit een rationele blik is er enkel lijden te zien. Maar mijn ogen, van kindsbeen af gevoed door het geloof, leken door het dode lichaam heen te kijken. Ik zag enkel de allergrootste liefde, geschonken om niets. De woorden van paus Franciscus enkele jaren geleden na een angelusgebed dansten in mijn hoofd: 'Er is geen echte liefde zonder het kruis.' Het kruis en de liefde, zo onlosmakelijk met

elkaar verbonden. Het kruis en de liefde, een uitnodiging om verder te kijken dan het lijden in ons leven. Het kruis en de liefde, de graankorrel die sterft om het eeuwige leven te verwerven. 'Het is liefde', fluisterde ik haar met een milde glimlach toe. Terwijl we even in stilte verder wandelden, vergezeld van een frisse herfstwind, reflecteerde ik over de kruisen in mijn leven. Ik stelde vast dat ik mijn uiterste best doe om ze één voor één te ontwijken. Elke keer opnieuw. Het leven is eenvoudiger als ik er in een wijde bocht omheen ga, denk ik dan. Maar betekent eenvoudiger ook liefdevoller? Kan er überhaupt echte liefde zijn zonder de last van het kruis? Toen we aankwamen op onze bestemming, had ik niet enkel de vooropgestelde kilometers afgelegd, maar vooral ook een innerlijk stukje weg. Ik keek mijn stapgenootje aan. Stilletjes hoopte ik dat ook zij - al was het maar heel even - had nagedacht over het kruis en de liefde ...

Sara Loobuyck is leerkracht Nederlands voor anderstaligen.

4 Schrijven van de ouders van Javier : HET GAAT GOED MET ONS!

Omdat we een grote familie zijn uit Cartagena, Spanje, was het jaar 2020 een geweldige kans, want "dankzij" de Covid-pandemie, de gedwongen opsluiting en de tijdsbeperkingen op straat, hebben we meer tijd kunnen doorbrengen om samen te genieten dan normaal. .

Maar het jaar 2021 brak aan en net toen het leek alsof de pandemie onder controle begon te komen, begon een reeks gebeurtenissen die de gezinsvrede dreigden te verstoren. Dit is het waar onze uitdrukking naar verwijst: "Het gaat goed met ons!". Het was zinnvoller dan ooit. Deze zin is voor ons een manier om God te danken. Het is ook een uiting van onze overgave, omdat we in de volle overtuiging zijn dat het goed met ons gaat omdat we in de beste handen zijn, namelijk die van God zelf. We weten allemaal wat Charles de Foucauld wou uitdrukken in het 'Gebet van Overgave', en dat het een deur is naar hoop.

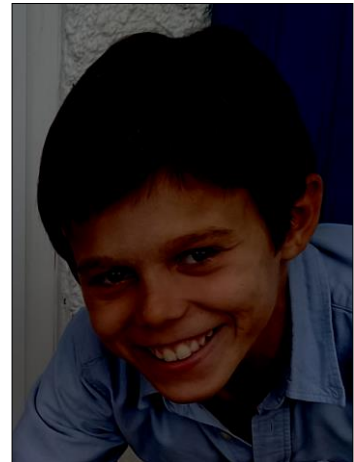
De dood in januari van Ricardo, de grootvader, terwijl wij, Ana en Juan Carlos, en onze negen kinderen werden getroffen door Covid, waardoor we de begrafenis niet konden bijwonen en deze momenten in isolatie moesten doorbrengen; de opname in februari van Teresa (2 jaar oud), onze jongste, op de pre-ICU voor het eerste geval van SIMPED (een post-Covid-inflammatoir syndroom) dat in onze regio (Murcia) werd gediagnosticeerd en dat haar hart aantastte; de opname in het ziekenhuis, in maart, van Javier (7 jaar oud), onze zevende, en zijn daaropvolgend ontslag zonder diagnose; en de borstkankeroperatie die Ana in april onderging, hielpen ons om ons voor te bereiden op de diagnose die we niet hadden op de dag dat Javier werd ontslagen: het was leukemie die gedetecteerd werd op 6 juni 2021.

Plotseling merken we dat God zijn genade schenkt aan degenen die het nodig hebben. We konden ontdekken dat elke situatie in het leven een kans is om goede dingen te verkrijgen en dat uit de moeilijkste situaties spectaculaire dingen ontstaan. We hebben kunnen zien hoe lijden het beste in mensen naar boven haalt :bij familie, vrienden, klasgenoten, ziekenhuispersoneel... Iedereen deed zijn best om ons deze momenten zo goed mogelijk te laten beleven. Toen zijn klasgenoten en broers bijvoorbeeld ontdekten dat een van de dingen waar Javier het moeilijkst aan kon

wennen het idee was zijn haar te verliezen, schoren ze allemaal hun hoofd kaal. Maar bovenal waren er duizenden mensen, niet alleen uit Spanje, maar uit vele landen, die dankzij het Instagram-account aangemaakt door onze drie oudste dochters, @quebienestamos, die voor Javier en onze familie baden. Daar ervoeren we de kracht van het gebed en ontdekten wij dat lijden verenigbaar is met vreugde, en dat we alles wat er in het leven gebeurt kunnen ervaren zonder tragedie of pessimisme, als we dicht genoeg bij God leven. Onze hoop werd versterkt door het vermogen tot solidariteit van veel mensen die we niet kenden.

Toen we Javier alles moesten uitleggen wat er ging gebeuren, zonder iets te verbergen, was dit een gelegenheid om met hem te praten over de christelijke betekenis van het lijden. Wij zijn boventalligen van het Werk en ons geloof in Jezus wordt niet gereduceerd tot persoonlijke gebedspraktijken: Jezus roept ons op om zijn leven aanwezig te stellen in ieder van ons, zowel in het goede als in het kwade. We vroegen Javier goed na te denken over aan wie hij alles wilde opdragen (offeren), want wat er ging gebeuren zou heel moeilijk worden en de Heer zou wonderen doe met zoveel geofferd lijden. Lang hoefde hij er niet over na te denken, het was duidelijk dat hij zijn ziekte wilde aanbieden voor de genezing van zijn nicht Lucía (met een hersentumor). We stelden ook voor om het voor priesters en priesterroepingen op te dragen en dat deed hij vanaf de eerste dag.

Javiers ziekte was niet alleen een catechese voor hem, maar ook voor zijn broers; Ze ontdekten hoe God ons lijden niet wil, maar het toestaat, net zoals Hij dat van zijn Zoon toestond, prachtige dingen te bereiken: sommige daarvan zullen we pas zien als we de hemel bereiken. En ook voor ons die, hoewel we voortdurend baden dat hij op de behandeling goed zou reageren, was het altijd duidelijk dat, als niet aan onze verzoeken werd voldaan, er niets verkeerd zou gaan. Iets wat we onze kinderen al van kleins af aan hebben bijgebracht is, dat ons doel de Hemel is en dat het onze hoop is om de vreugde van God te delen, die blij is met al zijn kinderen die bij Hem thuis komen.

We zagen dit weerspiegeld bij de rest van onze kinderen, die vaak alleen thuis waren die eerste weken dat we in het ziekenhuis waren zonder van Javier gescheiden te zijn, waarbij de ouderen voor de jongeren zorgden. Ze stelden een lijst met regels op, waarvan de eerste vooral onze aandacht trok: 'Je kunt huilen, maar nooit alleen.' Het doel was om samen te zijn en elkaar te steunen.

Godzijdank gaat het vandaag goed met Javier, hij is klaar met de behandeling. Ana had na een kankeroperatie geen chemotherapie nodig en tot nu toe konden de resultaten van de daaropvolgende controles niet overtroffen worden. En Teresa werd definitief vrijgegeven, zonder gevolgen.

Het lijden van Javier bracht ons dichter bij God en bij elkaar. "Het gaat goed met ons!" is niet een mooi klinkende zin of een leidmotief om de grenzen van het lot te overwinnen, maar eerder de uitdrukking van een geloof en een hoop waar we altijd om hebben gevraagd en die God ons heeft gegeven.

De familie MARTINEZ-URDIALES: Ana en Juan Carlos
Araceli, Ana, María, Juan Carlos, Ignacio, Ricardo, Javier, Álvaro en Teresa

5 Suggesties voor een gebedsmoment

(ook apart opgenomen als **bijlage 2** om eventueel voor de groep af te drukken)
De twee liederen kunnen via de link beluisterd worden op youtube.

1 Beginlied: Z.J. 774 Voor mensen die naamloos

<https://www.youtube.com/watch?v=ZLzHRUOnBDs>

Voor mensen die naamloos,
kwetsbaar en weerloos
door het leven gaan;
ontwaakt hier nieuw leven:
wordt kracht gegeven:
wij krijgen een naam.

Voor mensen die roepend,
tasten en zoekend
door het leven gaan:
verschijnt hier een teken,
brood om te breken,
wij kunnen bestaan.

Voor mensen die vragend,
wachtend en wakend
door het leven gaan:
weerklinken hier woorden,
God wil ons horen,
wij worden verstaan.

Voor mensen die hopend,
wankel en gelovend
door het leven gaan:
herstelt God uit duister
Adam in luister

2 Bijbellezing: Uit het boek der Uittocht, hoofdstuk 3

En Mozes hoedde het kleinvee van zijn schoonvader Jethro, de priester van Midian. Hij dreef het kleinvee tot voorbij de woestijn, en hij kwam bij de berg van God, de Horeb. En de Engel van de HEER verscheen hem in een vuurvlam uit het midden van een doornstruik. Hij keek toe, en zie, de doornstruik brandde in het vuur, maar de doornstruik werd niet verteerd. Mozes zei: Laat ik nu naar dat indrukwekkende verschijnsel gaan kijken, waarom de doornstruik niet verbrandt.

Toen de HEER zag dat hij ging kijken, riep God tot hem uit het midden van de doornstruik en zei: Mozes, Mozes! Hij zei: Zie, hier ben ik! En Hij zei: Kom hier niet dichterbij. Doe uw schoenen van uw voeten, want de plaats waarop u staat, is heilige grond. Hij zei verder: Ik ben de God van uw vader, de God van Abraham, de God van Izaäk en de God van Jakob. En Mozes bedekte zijn gezicht, want hij was bevreesd God aan te kijken. De HEER zei: Ik heb duidelijk de onderdrukking van Mijn volk, dat in Egypte is, gezien en heb hun geschreeuw om hulp vanwege hun slavendrijvers gehoord. Voorzeker, Ik ken hun leed. Daarom ben Ik neergedaald om het volk te redden uit de hand van de Egyptenaren, en het te leiden uit dit land naar een goed en ruim land, naar een land dat overvloedig van melk en honing, naar het gebied van de Kanaänieten, de Hethieten, de Amoriëten, de Fereziëten, de Hevieten en de Jebusieten. Nu dan, zie, het geschreeuw om hulp van de Israëliëten is tot Mij gekomen. En Ik heb ook de onderdrukking gezien waarmee de Egyptenaren hen onderdrukken. Nu dan, ga op weg. Ik zal u naar de farao zenden, en u zult Mijn volk, de Israëliëten, uit Egypte leiden.

3 Korte commentaar op de lezing

In Exodus 3 ontmoeten we God, die de ellende van zijn volk ziet. Rechtstreeks ingrijpen, doet Hij niet omdat dit indruist tegen de menselijke vrijheid. Maar God doet een beroep op de verantwoordelijkheid van de mens. Hij roept Mozes en die kiest ervoor, het goede te doen en op te komen voor zijn medemens. Hi slaagt erin om de Israëliëten uit hun slavernij te bevrijden.

Job twijfelde aan de gerechtigheid van God en dreigde Hem met een proces, omdat Hij hem onrechtvaardig behandelde. In Auschwitz is er echt zo'n proces tegen God gevoerd. Tien vrome joden zaten bij elkaar en besloten recht te spreken over God. Ze klaagden Hem aan, omdat Hij niets deed. Het proces tegen God ging nachtenlang door,

pro en contra God, tot tenslotte het vonnis volgde. God werd schuldig verklaard. Waarop de rabbi, die als voorzitter van de rechtbank fungeerde, tegen zijn vrienden zei: "Kom, laten we tot Hem bidden!" Kennelijk kunnen we tegen God in opstand komen en Hem tegelijkertijd betrouwen.

4 Psalm 121 (Huub Oosterhuis, *Vijftig Psalmen*)

Ik sla mijn ogen op
naar de bergen
zou iemand mij komen helpen?
Ja, mijn God komt mij helpen,
de schepper
van hemel en aarde.

Hij zal niet toelaten
dat je struikelt.
Hij zal niet slapen,
Hij waakt over jou.
Nee, slapen en sluimeren
zal Hij niet,
Hij waakt over heel zijn volk.

Onze God houdt de wacht
als een schaduw over je heen.
Overdag zal de zon
je niet steken
en 's nachts zal de maan
je geen kwaad doen.

Hij houdt alle kwaad van je af,
Hij neemt je onder zijn hoede.
En waar je ook gaat of staat,
God zal je behoeden
voor eeuwig.

5 Slotlied Z.J. 830 Het donker is ons licht genoeg

<https://www.youtube.com/watch?v=iMyrp9TQjqY>

1 Het donker
is ons licht genoeg
omdat Gij met ons zijt:
Geef ons een ruim geopend hart
voor uw aanwezigheid.

2 De nacht
is ons een veilig huis
omdat Gij met ons zijt:
geef ons een stil en wakker oor
voor uw genegenheid.

3 De dagen reiken ver genoeg
omdat Gij met ons zijt
en ons het leed verduren doet
door uw bewogenheid.

4 Het leven is ons rijk genoeg
omdat Gij met ons zijt
en ons in stilte delen doet
in uw menslievendheid.

Aan- en opmerkingen aan guido.debonnet@skynet.be